

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 3. De consensu quo matrimonium contrahitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

præceptum diuinum Gen. 1. Crescite & multiplicamini, &c. necessitatem humano generi impositam esse, ac etiam non perseverare. sententia est probabilior Theologorum: quos refert Sanchez lib. 2. disput. 3. m. 3. Quibus accedit Gregorius Valerius disput. 10. quest. 1. puncto 4. rationem adferens: quod eiusmodi præceptum nusquam sit reuocatum; atque consentium sit naturale, ut pote datum de re, quæ si non singulis hominibus, toti tamen hominum speciei necessaria est, toto eo tempore quo, mundo hoc durante, ea debet per propagationem conservari. Quamquam ut ille bene addit: cum ipsi homines per se satis vulgo dediti sint coniugio, non est necesse eos qui eam gerunt communitatis sollicitos esse de huiusmodi præcepti executione procuranda: quæ procuratio ipsi alias incumbit, prout est etiam à Soto notatum in 4. disput. 26. quest. 1. art. 2. sub finem; ubi & addit, quod si aliquando immineret periculum, ne species humana interiret, eos etiam qui voto castitatis tenerentur, debere operam dare coniugio ad subueniendum publicæ necessitati: quia votum eederet obligationi tunc vigenti præcepti naturalis, sicut & cedit, inquit Sanchez sub fine in citata disputatione, obligationi præcepti naturalis de vitando scandalo, cum bella & seditiones sequerentur, nisi Principis filius etiam si voto castitatis adstrictus, uxorem duceret.

9. QVOD AD institutionem attinet: constat inter omnes, ut Sanchez notat in intro sequentis disput. quartæ, matrimonium ante Adami lapsum institutum esse in naturæ officium, seu in conferuationem humanæ creaturæ officium, seu in conferuationem humanæ creaturæ: post illud vero in concupiscentia remedium: & demum in lege noua eleuatum esse, ut sacramentum esset. Videri potest Couar. in Epit. 4. Decret. par. 2. cap. 3. §. unico num. 6. Controversia est autem de tempore institutionis. Aliqui enim volunt institutum esse matrimonium in lege naturæ, Gen. 2. cum Deo inspirante Adamus dixit: Hoc nunc os est ossibus meis, &c. Inde enim tanquam ex matrimonij institutione Christus Dominus, Matth. 19. collegit ipsam esse indissolubile, dicens: Quos ergo Deus coniunxit homo non separet. Inde quoque Apostolus ad Ephes. 5. argumentum fumens, dixit de matrimonio, Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo & in Ecclesia: sicut est, eo quod sit signum coniunctionis Christi & Ecclesiæ: ut ea verba accipienda esse indicat Concil. Florent. in instruct. Armenorum agens de hoc sacramento. Alij vero malunt institutum esse cum Deus dixit Gen. 1. Crescite & multiplicamini, quia tunc copiam viro & feminæ fecit ut coniungerentur, ac sibi mutuo traderent corporum potestatem ad hominum multiplicationem: atque pro utraque sententia pluribus authorib. commemoratis Sanchez censet posteriorem tenendam esse: quia argumentis prioris satisficit dicendo quod ab Adamo autum sit declaratum matrimonium à Deo institutum: sicut D. Iacobus in sua epistola cap. 5. tantum manifestauit institutam à Christo Extremam vñtationem.

10. In lege autem Euangelica aliqui volunt matrimonium à Christo, ut sacramentum esset eleuatum esse Ioan. 2. cum inter fuit nuptiis. Alij vero volunt tunc quidem approbatum fuisse, sed institutum, seu prout prædiximus eleuatum, dum eius inseparabilitatem præcepit dicens, Matth. 19. Quos ergo Deus coniunxit, homo non separet: utrosque idem etiam author commemorat, & posteriores merito sequitur, cum Christianorum matrimonium inseparabilitatem fortiatu maxime ex ratione quam habet sacramenti, iuxta cap. Quanto. De diuortio, §. Nam etsi.

CAPVT III.

De consensu quo matrimonium contrahitur.

SVMMARIVM.

11. Ad matrimonium ita necessarius est coniugum consensus mutuus: ut nulla potestate, sine eo valere queat.
12. Matrimonium nequit esse, nisi vterque coniux ipsam, habeat rationem.
13. Contrahens matrimonium sine interiore consensu peccat mortaliter, nec matrimonium valet.

14. Obligatio, verbis tantum non aut voto, contrahentis cum familia ad obtinendam illius carnalem copulam.
15. Protestatio facta non consentiendi in matrimonium, quoad vim habeat in foro externo.
16. Ad matrimonium, cum interno consensu, requiritur externus, quo ille significetur.
17. Idem esse debet de presenti, & verbis consistere potissimum: non tamen de necessitate.
18. Quæ debeant esse verba ea: & documenta notanda in iudicando ex verbis, an contractum sit matrimonium.
19. In dubio de valore matrimonij iudicandum est in eiusdem fauorem.
20. Documenta ex variis signis iudicandi verum interuenisse internum consensum in matrimonium.
21. Consensus verus & elicitus requiritur ad matrimonium, nec debitus sufficit.
22. Ille est in carnalem copulam tantum implicite.
23. Matrimonium initum à filiis abque parentum consensu validum est.
24. De peccato filiorum contrahentium sine parentum consensu.
25. Etas quæ iure tam civili quam canonico requiritur ad contrahendum matrimonium.
26. Peccatum quod committitur contrahendo infra eam.
27. Ad matrimonij validitatem nihil interest, siue vir siue mulier prius exprimat suum consensum: aut si inter vtriusque expressionem aliquod intervallum temporis intercedat.

11. QVÆRITVR PRIMO: An ad matrimonium contrahendum requiritur coniugum mutuo consensus. Respondendum est affirmative per cap. Sufficiat, 27. quæst. 2. & cap. Cum apud, & cap. Tuæ fraternitati, & c. Tu nos Desponsabilibus. Quibus accedit ratio: tum quia matrimonium est contractus, quo in coniuges potestas mutua corporum transferretur: communique est omni contractui & pacto, ut mutuo partium consensu perficiatur, ex lege prima, ff. de pactis. Tum etiam quia matrimonium est sacramentum pendens ex ipso contrahentium consensu tanquam ex efficiente, iuxta definitionem Concil. Florent. in Instruct. Armenor. De matrimonio: deo que in iisdem requirens intentionem faciendi quod facit Ecclesia, ex eadem instructione §. Hec omnia. Quæ quidem intentio non contingit sine contrahentium mutuo consensu in vinculum matrimonij, cui vt prædiximus à Christo, Matth. 19. attributa est ratio sacramenti.

Inferitur autem hinc primo, nulli humanæ potestati concessum esse coniugendi aliquos matrimonio sine ipsorum consensu: pro quo plures authores citat Sanchez lib. 2. disput. 27. Et facit quod Concilium Trid. sess. 24. cap. 9. De reform. matrim. excommunicat omnes, cuiuscumque dignitatis & gradus sint: quosvis modo directe vel indirecte, subditos suos vel quoscumque alios cogna matrimonium contrahere non libere. Cuius coactionis indignitas patet: Tum ex eo, quod aduersetur fini matrimonij, qui est tam mutua fides, quam prolis susceptio & educatio, quæ per illam impediuntur: Tum ex eo, quod absurdum sit auctoritatem sibi sumere illos ligandi contra suam voluntatem vinculo à quo nulla humana potestas, ne quidem ipsi volentibus illos liberare potest: dicente Domino Matth. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet.]

12. Inferitur secundo, Nec infantem, nec mente captum, nec ebrium, nec furiosum posse matrimonium contrahere: nam tales sunt expertes consensus, sicut & rationis. Ad quod faciunt, tum cap. Dilectus, De sponsalibus, tum alia quæ Couar. h. bet in Epitome par. 2. cap. 2. num. 3. & sequentibus: in quorum 7. sub finem monet nihil referre in hac re, an ille qui sana mente contrahit, seiat alterum furiosum esse, an nesciat. Et ratio est: quia vnus tantum coniugis consensus non sufficit ad contractum matrimonij. Quod si furor non esset continuus, furiosus posset tunc cum est mentis compos, valide matrimonium contrahere, iuxta cap. Neque furiosus, 32. quæst. 7. non tamen sæpenumero sine peccato, etiam mortali: siue propter periculum coniugi aut infanti inde imminens: siue propter malam prolis educationem, aliæve similia incommoda: Quæ tamen si studio & industria

dustria personarum coniunctorum caueantur, non erit peccatum saltem mortale, ex Soto in 4. distict. 34. quæst. vnica, art. vltimo. Vbi addit non esse licitum coniungere duos amantes vel furiosos, vt modo bestiarum, ex illis fatui nascantur: quia fieret magna iniuria proli. Neque etiam videtur id illis concedendum ad remedium concupiscentiæ, quia tales vt pote rationis expertes, peccare nequeunt. De quo plenius in sequentibus num. 66. 67. 68.

13. Inferitur tertio illud, quod Nauar. habet in Enchirid. cap. 22. num. 76. mortaliter peccare eum qui sicte seu absque interiore consensu matrimonium contrahit, eo quod tale matrimonium quoad conscientiam forum sit nullum. Nec obstat, vt ille ex Syluestro addit, quod cum illa tanquam propria cohabitaret, deceptus forte ab aliquo dicente, verum esse tale matrimonium: quia per eam copulam non intendit contrahere matrimonium, sed vt priore, vere vt sibi videtur contracto. Addit præterea tali contrahente cum secunda, matrimonium esse validum, etiam si peccet mortaliter: cum sub peccato mortali, id ipsum prius contractum matrimonium stabilire teneatur, ex cap. 1. & 2. De adulterio.

Si opponas, quod iuxta cap. Tua nos, & cap. Is qui, De sponsal. Ecclesia iudicabit prius matrimonium esse verum ac validum, & sub excommunicatione cogit talem cohabitare cum prima. Respondetur, Ecclesiam de interioribus præsumere ex signis exterioribus, quæ nonnunquam fallacia sunt, vt in casu proposito, in quo proinde non debet condemnatus obedire, sed humiliter pati excommunicationis sententiam: quæ non ligat ipsum coram Deo, cum illud ad quod per illam compellitur, ipse nequeat absque peccato præstare.

14. AD D I possunt adhuc duo, quæ aliis eitis Couar. habet in ante memorato, cap. 2. num. 3. & 4. Vnam est: eum qui vt à femina carnale commercium consequeretur, verbis non animo matrimonium cum ea contraxit: semperque animo & effectu fornicario eam cognouit (ita vt coniugium non sit effectum) teneri sub pena peccati mortalis cum illa matrimonium contrahere, nisi sit conditionis adeo inæqualis, vt satis intelligi poterit non loqui ex animo extra Syluestrum *Matrimonium*, 4. quæst. 8. aut iam aliam duxerit: in quibus casibus tenetur damnum quod seductæ inuit refarcire, eo modo quo ibid. Syluest. ipse declarat: atque subire penas à iure impostas cap. 1. & 2. De adulteriis, prout Couar. habet. Addens de seducta, quod possit alteri nubere si possit probabilibus coniecturis sibi persuadere, coniugalem consensum in eo viro defuisse: quales coniecturæ sunt; dispar genus, vel impar conditio diuitiarum aut status.

15. Alterum est: ne quidem in foro iudicali matrimonium iudicari, si vnus coniunx, ex alterius consensu expresso, protestetur se nolle coniugalem consensum præstare per quæcumque verba illum significantia ab eo die proferenda: dummodo consistat iudici de tali protestatione. Attamen si secuta esset copula, qui protestatus est iudicaretur à sua protestatione recessisse. Iam si protestatio eius inodi fieret absque consensu alterius, vel certe cum solo consensu tacito, seu altero coniuge tacente, ea non iuaret, vt inquit Couar.

16. QVÆRITVR SECUNDO, An cum interno consensu, ad matrimonium requiratur externus, & qualis. De qua re tenendum est primo, ad matrimonium requiri externum consensum, quo tanquam sensibili signo internus significatur. Id enim patet ex cap. Licet, De sponsa duorum: & ex eo quod matrimonium sit contractus humanus, cui addita est ratio sacramenti. Per contractum enim homo homini obligatur more humano; qui est, vt actu exteriori, seu sensibili signo, explicet alteri internum suum consensum: qui alioqui later, nec cognoscitur ab homine, sicut cognoscitur à Deo; cui propterea per solum actum mere internum, obligari possumus; vt per votum vel iuramentum interiori tantum cogitatione factum.

Item ratio sacramenti exigat, vt res quibus perficitur, signa sint sensibilia. Neque obstat quod in cap. Tua, & in cap. Cum locum, De sponsalib. habeatur, solos consensum efficere matrimonium, verbaque necessaria esse quoad Ecclesiam. Sensus enim esse potest, non desiderari verba determinata, sicut in aliis sacramentis: sed satis esse quibuscumque verbis vel signis patefieri consensus interiores. Exigi autem verba

ad faciliorem probationem in foro exteriori. Ita Sanchez lib. 2. distict. 30.

Tenendum est secundo, eundem consensum externum debere esse de presenti, ex cap. Tua fraternitati, & cap. Si inter, De sponsalibus, & ex Concilio Florentino in instruct. Armenorum: cum ait causam efficientem matrimonij esse consensum expressum per verba de presenti. Et ratio est, quia verba de futuro, sit tantum promissio rei, non autem traditio. Et vt superius in cap. I. tradita definitio matrimonij indicat, ipsum non in promissione, sed in traditione quadam, consistit.

Tenendum est tertio, præcipuum quidem modum consensum exterioris, quo interior exprimitur esse per verba: quoniam hæc principatum tenent inter signa, magisque determinate significat: ea tamen non requiri præcise ad matrimonium; sed loco eorum sufficere posse nuda vel alia signa, vt scripturam præsentem porrectam vel epistolam, vel nuntium, vel procuratorem, ex cap. Cum apud, in fine, & ex cap. Tua fraternitati De sponsalibus: vbi declaratur mutuum posse contrahere matrimonium: quod fieri non posset, si ad id necessaria essent verba: sicut sacramenta cætera, quæ requirunt formam verbis exprimi, nullo modo possunt à mutuo cõferri. Idem confirmatur ex natura matrimonij, quod cum sit quidam contractus societatis: cõsequenter est de genere eorum contractuum, qui perficiuntur solo consensu, quæ contrahens explicuit, siue per se, siue per alium ab ipso constitutum, & siue verbis siue alio signo sufficiente.

Cum autem dicitur in citato cap. Tua fraternitati; quantum ad Ecclesiam necessaria esse verba, consensum non presenti exprimentiam; intelligi debet de verbis non proprie sed late: ita vt complectantur ea omnia signa, quibus perinde ac verbis exterioribus exprimitur consensus interior ad matrimonium requisitus. Ad quod facit illud quod ibi statuitur mutuum posse contrahere matrimonium, quem constat non posse verba proferre: quod tamen necessarium esset, si illa requirerentur ex natura talis contractus. Quod si queras, an sit licitum contrahere matrimonium aliis signis, cum potest verbis, ea que ratione contractum, sit sacramentum. Respondetur affirmatim. Nam est vere matrimonium fidelium nullo præcepto prohibitum. Quia de re pluribus Sanchez, lib. 2. distict. 31.

Tenendum est quarto, matrimonium contrahi posse omnibus illis verbis quibus significatur præsens consensus in matrimonij contractum, ex cap. Si inter, De sponsal. vbi loco exempli, verba ista ponuntur: Ego te in meam accipio, & ego te in meam: ex quibus iudicabitur de cæteris: videndo verum illis in significatione æquivalent. Similiter de signis, quæ loco verborum vsurpantur, vt nutus & similia signa; quæ coniuges dant sui consensus interioris: vt quando viro interrogat ne feminam; An velit ipsum de præsentem coniugem habere: inclinatione capitis aut alio signo sufficienti, annuit se velle: aut Parochus alterum aut virum que interrogante an velit, vterque similiter signum dat consensus interioris.

Tenenda sunt autem hæc documenta ad iudicandum ex verbis, an vere contractum sit matrimonium. Primum est in foro conscientie: talia verba accipienda esse secundum mentem & intentionem contrahentium in ea proferentium. Nam siue certa sint siue dubia, & quæ in plures sensus trahi possint, seruiunt eidem intentioni proferentium: non autem intentio ipsa illis, iuxta cap. Intelligentia, De verborum significat.

Secundum est, In foro exteriori talia verba sumenda esse iuxta communem sensum: ita vt magis inspiciendus sit vsus communis secundum loquentium conditionem & consuetudinem patriæ; quam propria significatio verborum, cap. Ex literis De sponsal.

Tertium; Si verba secundum communem sensum certo iudicent consensum in matrimonij de presenti, & alter coniugum vel vterque asserat se non illo sensu ea accepisse, sed solum voluisse sponsalia contrahere, fidem ipsis non adhiberi in foro exteriori, etiam si id iuramento cõfirmet, iuxta cap. Per tuas, De probationibus. Quartum est, cum verba fuerint ambigua, recurrendum esse ad circumstantias, & ad alia verba peripicua, atque iuxta illa iudicandum.

Quintum,

19. Quintum; In dubio quo dabitur in matrimonium sit, necne iudicandum seu ferendam esse sententiam in fauorem matrimonij; vt pote cuius causa maxime fauorabilis est, cap. finali, De sent. & re iudicata. Quod documentum Sanchez lib. 1. disp. 18. nu. 6. docet locum habere tam in foro conscientie, quam in externo; quia inter vtrumque forum non est discrimen quoad matrimonij vinculum. Id enim quod in foro conscientie non censetur matrimonium, neque censendum est in foro externo. Nam Ecclesia non potest facere vt matrimonium sit, quod non est. Discrimen est tantum in cognoscendi modo: quia in foro conscientie statur confessioni de se loquentis: in externo vero, statur allegatis & probatis vt bene docet Couar. in Epit. par. 2. c. 2. nu. 2. Dato igitur quod Iudex, quando ei non quidem falsa presumptione, sed explorata veritate, constat de dubio valoris matrimonij, debeat in foro externo iudicare in fauorem eiusdem valoris: id ipsum pariter dandum est in foro conscientie. Sicque, vt Sanchez ex Couar. & alii addit, dubitans de suo consensu, & quo affectu ad sponsam accesserit, cōpellendus est in vtroque foro ad matrimonium, nisi post tale dubium contraxisset cum alia: quia tunc posterius matrimonium certum, priori incerto preferri debet. Nec obstat, quod in dubio votum simplex non obliget; quia cum in dubio melior sit conditio possidentis, votum quod consistit in promissione, non in traditione quare possideatur, nō cogit in dubio iudicare in ipsius fauorem, sicut matrimonium quod consistit in traditione & possessione potestatis mutua in corpora coniugum.

20. Tenendum est postremo, varia esse signa interioris consensu, ex quibus vices verborum suppletibus, Ecclesia iudicat contractum esse verum matrimonium. Primum est, si postquam vnus consensit per verba de presenti; Ego te accipio: alteri non repugnanti anulum inferat digito. De hoc Couar. in citata par. 2. cap. 4. num. 3. Addens idem esse, quando introducitur est consuetudine, vt in matrimonio detur anulus certa forma signatus; sub illaque datur. Alios modos traditionis annuli persequitur, citatis aliis, Sanchez lib. 1. disp. 22. de quibus & aliis, si qui sint, qui non ad matrimonium, sed ad sponsalia sufficiant: ex communi sensu eorum apud quos usurpantur, iudicandum est.

Secundum signum est, de quo pluribus Sanchez, in sequenti disp. 23. si parentibus aut tutoribus conjugalem consensum exprimentibus, liberi ipsorum, inter quos contrahendum est matrimonium sint presentes ac taceant: tunc enim matrimonium, ab Ecclesia validum iudicatur ex cap. vnico, De despons. impuber. in 6. §. vlt. Et ratio est, quia cum liberi taceant presentibus parentibus, aut tutoribus, corū nomine contrahentibus, nec contradicunt, censentur approbare; quia illi ius habent pro ipsis agendi. Ceteri vero non habentes idem ius: tam consanguinei, quam extranei, si talem consensum expriment, non ideo censentur matrimonium validum, nisi contrahentes ante declararint, per illos tanquam procuratores à se constitutos, suum consensum tacentes exprimere velle. Nec etiam quoad forum conscientie sufficeret ipsos interius consensere: quia ad rationem sacramenti matrimonij requiritur contrahentium consensum, tam externum, quam interius, vt ante ostensum est.

Tertium signum est, si post sponsalia de futuro, matrimonium per copulam consummatur. Id enim Ecclesia accipit pro signo consensu de presenti sufficiente ad matrimonium, iuxta cap. Veniens 2. & cap. Is qui fidem, De sponsalib. Videndus est Couar. in Epit. part. 1. cap. 4. §. 1. & aduertendum id non procedere vbi promulgatum est decretum Concil. Trid. irritantis matrimonium clandestina: de quo in sequenti cap. 23.

21. QUÆRITUR TERTIO: An ad matrimonium requiratur consensus verus & elicitus, an satis sit consensus debitus. Respondetur, requiri consensum verum & elicitem: talem enim natura contractus exigit, ex lege Consensu, ff. De actionib. & oblig. aliisq; iuribus quæ Sotus refert in 4. disp. 27. quæst. 1. ar. 2. concl. 3. addita hæc ratione: quod nihil sit tam conueniens & quitati naturali, quam voluntatem domini rem suam in alterum transferri volentis, ratam haberi, seu admitti: ad quod non sufficit consensus debitus, secluso vero & elicito consensu. Iam per matrimonium mulier transfert sui corporis dominium in virum, & vicissim vir in mu-

lierem, iuxta illud prioris ad Corinth. cap. 7. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Et similiter vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.] Vnde efficitur, vt licet is qui promisit matrimonium, teneatur in illud consentire: si tamen non consentiat ex animo, etiam si fingat verbis & signis exterioribus, matrimonium esse nullum.

Si quis obicit in aliis contractibus sufficere consensum debitum. Nam si quis bona fide domum emerit ab alio, qui vere non consensit in venditionem, sed dolum ficte, non tenetur contractum rescindere. Respondendum est, in aliis contractibus, in quibus solum agitur de rebus externis, tale quid potuisse institui autoritate publica, cui illæ ipsæ res ita sunt subiectæ, vt ex causa, dominium illarum possit ex vno in alium transferri. Non potuisse autem in matrimonio, vt pote adferente secum vinculum, quod sicut humana autoritate tolli nequit, ita nec induci: itemque carnalem copulam, aliqui illicitam, reddente licitam: id quod est autoritatis tantum diuinæ, quia factum est, vt inlitteretur in sacramentum.

22. Ceterum talem consensum constituentem matrimonium, non esse explicitum in carnalem copulam, sed in ius & potestatem ad illam, quod est implicite & virtute esse ad eandem, communis sententia est: in quam multos citat Sanchez lib. 2. disp. 28. num. 3. Et probatur: quia matrimonij contractus de se ordinatur ad talem potestatem acquirendam, talisque potestas ad copulam carnalem tanquam ad effectum suum intrinsecum. Quo fit vt consensus quo idem contractus perficitur, sit explicitum in traditionem diuine potestatis; implicite autem in ipsam copulam: quia consensus in aliquam rem, implicite saltem fertur in effectum ad quem eadem res intrinsece ordinatur. Quocirca nullus esset contractus matrimonij, celebratus sub conditione, quod contrahentes non tenebantur sibi mutuo debitum coniugale reddere: quia consensus in potestatem ad copulam, esse nequit; consensu in copulam penitus secluso. Quamquam si contrahentes intentionem habeant nunquam exercendi talem potestatem, nō ideo impeditur valor matrimonij, prout idem auctor nu. 4. addit significatū ad Thom. in 4. disp. 30. quæst. 2. ar. 1. quæstion. 2. ad 3. cum dixit, quod B. Virgo implicite consenserit in copulam: sed copula nunquam fuerit illi in proposito: quia erat à Deo certificata, illam nunquam subsequi debere. De qua re iam aliquid attigimus in præced. num. 6.

23. QUÆRITUR QUARTO: An aliorum quam contrahentium, v.g. parentum, aut tutorum, vel curatorum, consensus necessarius sit, vel sufficere possit ad matrimonium. Respondendum est, certum esse de fide (quam aduersus sceleratores Bellarm. tuetur in lib. De matrimonio cap. 19. & 20.) quod validum sit matrimonium à filiis initum absque parentum consensu: nec ab ipsis parentibus irritari posse. Ita enim habetur ex cap. Cum virum, De Regularibus: & ex cap. Tuas, De sponsa duorum: & ex Concil. Triden. sess. 24. De reform. matrimonij cap. 1. Et ratio est, quæ redditur in fine cit. cap. Cum virum: quod cum habeant liberum arbitrium in electione præpositi, nō cogantur sequi parentum voluntatem. Ex qua etiam ratione constat ad matrimonium filiorum: nisi hi simul consentiant, non sufficere parentum consensum: quod expresse definitur in cap. Sufficit 27 q. 2. & in cap. Vbi non est 30. quæst. 2. & in cap. vnico §. fin. De despons. impub. in 6. Quod autem obici potest in contrarium ex cap. 1. De despons. impuberum, puerum debere omnino implere sponsalia quæ pater nomine ipsius inierit, intelligendum est cum glossa finali, & aliis quos Sanchez refert lib. 4. disp. 23. num. 3. debere de honestate. Quod vero attinet ad leges ciuiles, ipsium parentum consensum requirentes tanquam necessarium, censendæ sunt abrogatæ iure Canonico.

24. Difficultas est autem, An mortaliter peccent filij contrahentes nescientibus aut inuitis parentibus. De qua tenendum videtur, in eo non committi quidem peccatum suo genere mortale, cum filij non teneantur absolute in tali re sequi parentum voluntatem, vt ante habitū est: esse tamen ordinariè aliquod peccatum: cum de honestate sit, vt in ea re filij in consiliū adhibeant parentes: imo sæpe esse mortale ob scandala, & alia mala quæ ex taliter contracto matrimonio oriri cōsueuerunt. Locus nihilominus est excusationi, quādo oc-

currit iusta causa contrahendi sine parentum consensu: qualis est, quod ipsi parentes probabiliter credantur probaturi tale matrimonium: aut certe illud iniuste prohiberi. De quibus Sanchez plenius in citata disput. 23.

25. **Q. UÆRITVR QVINTO:** An contrahentium consensus in quacunque eorum ætate sit ad matrimonium sufficiens. Respondetur, iure quidem naturali nullam certam ætatem præfixam esse matrimonio contrahendo, dummodo contrahentes usum rationis habeant: iure tamen canonico, *De despons. impub. cap. 3. 6. 10. & 11.* certum tempus ætatis statutum esse: nempe in masculis decimum quartum annum completum, & annum duodecimum in feminis. Videndus est Couar. in *Epit. 2. par. cap. 3. m. 2.* qui in sequenti num. 3. docet eam ætatem posse perueniri, malitia supplente ætatem, iuxta textum satis apertum in cap. Puberes, in cap. De illis 2. & in cap. finali, *De despons. impub.* Quam malitiam ille addit confiteri in duobus: nempe in discretione ad consensum conjugalem intelligendum, & in potentia ad carnalem copulam: quæ potentia quibus signis probetur, apud eundem relinquemus videndum: vt & quædam alia, quæ duobus sequentibus numeris subiicit.

26. Illud quod est nostri in instituti ad demum: multorum auctoritate iudicio (quos Sanchez refert lib. 1. disput. 17. num. primo) peccatum esse mortale ante ætatem à Canonibus præscriptam contrahere: quia id grauibus verbis prohibetur in cap. 2. *De despons. impuberum;* quæ sunt. Distinctius inhihemus, ne aliqui, quorum vterque, vel alter ad ætatem legis vel Canonibus determinatam non peruenerit coniungatur: nisi forte aliqua vrgentissima necessitate interueniente; vt pote pro bono pacis, talis cõiunctio toleretur. De qua re in casibus particularibus statueret, est Episcopi, tanquam iudicis ordinarij in causis spiritalibus, aut alterius gerentis vices ipsius. Quod autem Sanchez in sequenti num. 6. contrarium (non esse inquam mortale) probabilis iudicat: existimari posse locum habere in illis, qui illo quidem modo prohibito contrahunt; sed ea mente vt intendant non aliter contrahere, quam ius patitur: atque adeo vt tale matrimonium habeat tantum rationem sponsaliorum, congruenter cap. finali, *De despons. impub. & cap. vnico, §. Idem quoque, eodem tit. in 6.*

27. **Q. UÆRITVR VLTIMO:** An vtriusque coniugis consensus debeat fieri cum aliquo ordine, & an in eodem instanti temporis. Ad hoc respondetur negatiue, quia nihil interest ad matrimonij validitatem, an prius vir, quam femina, vel contra, exprimat suum consensum: neque necessarium est vt statim post vnus consensum subsequatur consensus alterius: sed satis est, vt si vnus consentiat prius, illo consensu non reuocato, sed tacite durante, consentiat alter: etiam si id faciat interposito interuallo aliquot horarum vel dierum. Id enim commune est omnibus contractibus; qui alias nequirent iniri per literas, nuntium, vel procuratorem. Videndi sunt pro pleniore explicatione Couar. in citata 2. par. cap. 4. num. 6. & 7. & Sanchez alios citans, lib. 2. disput. 31. in fine, & in tota sequenti disput. 32.

CAPVT IV.

De vinculo matrimonij indissolubili.

SVMMARIVM.

- 28 Vinculi matrimonij tanta est firmitas, vt sit indissolubile.
29 Vnde proveniat talis firmitas.
30 Matrimonium inualidum nullum inducit vinculum. Validum ratum, & validum consummatum differunt, vt imperfectum & perfectum.
31 Differunt etiam significatone, & quo modo.
32 Cur vinculum matrimonij consummati sit omnino indissolubile, non item matrimonij rati.
33 Quid requiratur vt matrimonij infidelium indissolubile sit: quod, ipsum non nisi improprie dici possit sacramentum.
34 Matrimonium infidelium verum, non dissoluitur conuersione vnus coniugum ad fidem.
35 Quando altero volente perseverare in infidelitate, conuerso ad fidem, ius sit dissolucendi matrimonium.

36 Matrimonium etiam consummatum dissoluitur morte vnus coniugum: ratum vero, & per professionem factam in religione approbata.

37 Non item per susceptionem sacri Ordinis.

38 Multa quæ relinquuntur videnda apud Thomam Sanchez, pro pleniore explicatione.

39 De difficultatibus. Quando matrimonium censendum sit consummatum, & an oppressio sponsæ per vim aut metum cadentem in virum constantem impediatur ne ea possit ingredi religionem.

40 Quatenus matrimonium consummatum dissolui possit.

41 Quinque diuisiones matrimonij, posite in seq. cap. 5.

VINCULI matrimonij tantam esse firmitatem vt dissolui non possit ab homine, iam in præcedentibus annotauimus per illud Domini nostri Matth. 19. Quos Deus coniunxit, homo non separet; atque illud D. Pauli in priori ad Corinth. cap. 7. His qui matrimonio cõiuncti sunt præcipio non ego, sed Dominus, vxorem à viro non discedere. Quod etiam definitur in cap. Quæ sunt, & in cap. Quanto, De diuortis: ideoque nulla de causa licet deserta coniuge viuentis, alteri coniungi matrimonio, neque ob sterilitatem, neque ob fornicationem, prauos mores, fædos morbos, aut capitales inimicitias. Et in hoc matrimonij distinguitur à cæteris contractibus, qui cum res notabiliter mutata sunt, aliter que de causis: imo & solo mutuo contrahentium consensu dissolui possunt, sicut & nasci: iuxta illud, Res per quas causas nascuntur per eadem dissoluntur Instituti §. fin. Quibus oblig. tollitur.

Cuius differentie ratio ex eo sumitur, quod matrimonium ex se ordinatur ad educandam prolem. Id autem vt commodè fiat requirit firmitatem illius vinculi, quo parentes, quibus talis educatio incumbit, se mutuo adstringunt, dum inuent matrimonium. Quam tamen firmitatem ex nuda matrimonij natura non proveniret, ex eo intelligitur, quod matrimonium ratum non cõsummatum: imo nec vnquam consummandum carnali copula, habeat veram naturam matrimonij, vt patet ex illo, quod Beata Virgo cum Sancto Ioseph contraxit.

Ex diuina vero institutione adiuncta eidem nature, illam provenire intelligitur ex eo, quod habetur in cap. vnico, De voto in 6. Matrimonij vinculum ab ipso Ecclesie capite, rerum omnium conditore, illud in paradiso & in statu innocentie instituit, vnionem & indissolubilitatem accepisse. Et in Concil. Trid. sess. 24. initio: quod matrimonij perpetuum indissolubilemque nexum primus humani generis parens, diuino instinctu pronunciarit, cum dixit Genes. 3. Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Quamobrem relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna. Accedit quod à Christo Matth. 19. sublatam sit dispensatio de iudæis, Deuter. 24. repudiandi suas vxores: adeo vt in noua lege matrimonium reuocatum sit ad statum, quem in initio mundi habuit: de quo ibidem Christus ipse ait: Ab initio non fuit sic. Videndi potest Bellarm. in lib. De matrim. cap. 17. præsertim in responsione ad obiectionem 14. Occurrit autem explicandum; An ex reuocatione tantam firmitatem vinculum matrimonij accipiat, vt sit penitus indissolubile.

Quæstio, An matrimonij vinculum sit penitus indissolubile.

NOTANDVM est primo, Matrimonium inualidum (quale est quod contrahitur ab habente aliquod impedimentum ex maioribus de quibus postea suo loco) non inducere vinculum illud de quo agimus. Validum vero distingui in ratum & consummatum: atque ratum dici, quod carnalis copula nondum est secuta: consummatum dici, quod carnalis copula iam est secuta. Illudque ab hoc differt tanquam imperfectum à perfecto: nõ quod illi desit aliquid spectans ad essentiam matrimonij: sed eo modo quo homo truncatus manibus, ab altero truncato non distinguitur: non quid em ratione essentia; sed ratione integritatis. Id quod post Bellarm. annotans Sanchez lib. 2. disput. 14. in solutione secundi argumenti. Addit ad explicationem; quod sicut venditio per quam potestas ad usum rei venalis traditur, non perficitur essentialiter